

ÖZET

İnsanlar gündelik hayatlarında çok fazla belirsizlik ve risklerle karşı karşıyadır. Beklenmedik zamanlarda ortaya çıkan belirsizlikler ve ortaya çıkardığı zararların etkisiyle insanların birikimleri yok olmakta ve gelecek yaşamları tehlikeye düşebilmektedir. İşte sigorta, fertlerin hayatta bazı şartlar altında karşılaşılabilecekleri, zarar ve masrafa sebep olan olayların ekonomik sonuçlarından kendilerini korumak için önceden tedbir alma ihtiyaçlarından doğmuştur. Çeşitli siyasal, sosyal ve iktisadi yapılanmalara paralel olarak söz konusu ihtiyaç tarihin çeşitli dönemlerinde farklı yöntemlerle geliştirilerek giderilmeye çalışılmıştır. İnsanlığın ilk dönemlerinde kabile içi yardımlaşma; daha sonra sırayla aile içi yardımlaşma, dini inanç veyahut sosyal dayanışma güdüsüyle bireyler veyahut devlet tarafından sağlanan yardımlar, orta çağda ise meslek kuruluşları tarafından sağlanan yardımlar başvurulan başlıca yöntemler olarak öne çıkmıştır. Ancak özellikle sanayi devrimi ile birlikte, hayat standartları ve kültür seviyesi arttıkça, insanlar ekonomik varlıklarını tehdit eden tehlikeleri daha iyi görmüş ve bunları bertaraf etmek üzere çareler aramış ve en nihayetinde söz konusu risklerin önüne ancak topluluklar halinde yaşayan insanların bir araya gelmesiyle geçebilecekleri bilincine varılmıştır. Zira kişilerin bireysel olarak bu tehlikelerin ekonomik sonuçlarına katlanmaları zor iken, kişi topluluklarının bu risklere katlanmaları çok daha kolay olmaktadır. Dolayısıyla sigorta, ileriye görerek önlem alma ve ortak tehlikelere karşı yardımlaşma düşüncelerinin bir yansımasıdır.

Sigorta himayesi hukuki sigorta alanında ancak bir mukavele ile temin edilebilir ve buna “sigorta sözleşmesi” denir. Sigorta sözleşmesi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1401. maddesinde “sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşme” olarak tanımlanmıştır. Sigorta sözleşmesi, bir tarafta sigorta ettirenin, diğer tarafta sigortacının bulunduğu, iki taraflı, sürekli ve sözleşme taraflarına 6098 sayılı Borçlar Kanununun 97. maddesi anlamında yükümlülükler yükleyen sınıllagmatik bir sözleşme olduğundan, sigorta ettirenin prim ödeme borcu sigortacının üstlenmiş bulunduğu sigorta himayesi sağlama borcunun karşılığıdır. Sigorta sözleşmesine karakterini veren asıl edim yükümlülükleri sigorta ettirenin prim ödeme ve sigortacının rizikoyu himaye etme borcu olmakla birlikte, prim ile himaye altına alınan riziko arasında dengenin sağlanabilmesi için sigortacının tehlikenin doğru biçimde tayin edilmesini mümkün kılacak bilgilere sahip olması gerekli olduğu gibi, sigortacının ve acentesinin de sözleşmenin kurulmasından önce ve sonra sigorta ettireni sözleşmenin esaslı unsurları, kapsamı ve şartları hakkında karar vermesini etkileyecek hususlarda bilgilendirmesi elzemdir. Sigortacının sözleşme öncesi aydınlatma yükümlülüğü 6102 sayılı TTK’nun. 1423. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirmekle yükümlüdür. Kanun koyucu maddenin devamında ise sigortacının bu yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde, sigorta ettirene sözleşmeden cayma hakkı

tanımış ancak bu hakkın kullanımını 14 günlük süreye tabi tutmuştur. Ancak, Avrupa Birliği Adalet Divanı 19.12.2013 tarih ve C-209/12 sayılı kararı ile sigortacı tarafından, sigorta ettirene sözleşme görüşmeleri çerçevesinde “cayma hakkının kullanılma şartları, süresi ve usulüne ilişkin olarak” eksik bilgi verilmesi veya hiç bilgi verilmemesi durumunda, sigorta ettirenin sözleşmeden sonradan ve herhangi bir süreyle sınırlandırılmaksızın cayabileceğini kabul etmiştir. Çalışmamızda Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın büyük tartışmalar yaratan bu kararı irdelenerek ve Türk Sigorta Hukukuna olası etkileri üzerinde durulmuştur.